

SKÅNE

Studiecirkeln

I en studiecirkel bestämmer deltagare och cirkelledare tillsammans studiernas inriktning. Det är bra att redan i början diskutera hur ni tycker att arbetet bör gå till, hur ofta ni vill träffas och vilket arbetstempo ni önskar hålla.

Första sammankomsten presenterar ni er förstås för varandra i cirkeln, antecknar varandras namn, adresser och telefonnummer. Berätta varför ni har valt just denna cirkel och vad ni väntar er av studierna.

I en studiecirkel som fungerar bra är alla aktiva i arbetet. Ta gärna upp och diskutera hur ni kan arbeta tillsammans så att alla kommer till tals. Kan ni läsa mellan sammankomsterna eller utföra något annat arbete då? Ni kan t.ex. dela upp mellan er att ta reda på faktauppgifter som inte finns med i boken.

Bläddra igenom studiematerialet tillsammans. Läs innehållsförteckningen och försök att få en uppfattning om innehållet. Bestäm vilka avsnitt som förtjänar en grundlig behandling och välj ut discussionsfrågor som intresserar er! Nöj er inte med bokens förslag till discussionsfrågor, utan formulera egna frågor som kanske passar bättre till den inriktning ni vill ge studierna.

Tilläggsmaterial

Boken Skåne ger en översiktlig bild av landskapet. Cirkelns medlemmar som vill studera Skåne mer ingående ur olika synvinklar kan ha stor nytta av att skaffa kompletterande litteratur. Se litteraturlistan s. 202. Det går att beställa böcker vid alla kommunala bibliotek.

Vill ni läsa skönlitteratur med anknytning till Skåne? Skönlitteraturen kan ibland säga mer än en faktatext om hur det verkligen är att bo och leva i en särskild del av landet. I kapitlet "Kulturliv i Skåne" finns en hel rad författare, boktitlar och dikter uppräknade. Be också biblioteket om tips. Kanske kan ni turas om att göra korta inledningar om det ni läst.

Kartor över Skåne kan berika studiet arbetet mycket, både detaljerade kartor och översiktsskator.

Utnyttja dem som finns i boken och skaffa åtminstone en gemensam karta i större skala till cirkeln, t.ex. den som ni kan köpa från Bilda Förlag. Många ortsnamn nämns i texten och det kan vara spännande att följa ett beskrivet skeende på kartan. En sådan karta har ni också stor nytta av om ni planerar en resa som avslutning på studiearbetet.

Det är intressant att följa lokalpressen: se s. 7 i boken. Via det som skrivs i tidningarna kommer ni i närkontakt med vad som händer i landskapet även om cirkeln pågår i en helt annan landsända. Enklast gör man det förstås via Internet. En annan möjlighet är att korttidsprenumerera på en tidning, t.ex. Sydsvenska Dagbladet, medan cirkeln pågår och dela på kostnaderna.

Ta gärna del av kommunernas information och turistinformation, som ofta är välgjord och sakligt intressant. Ni kan vända er till Skånes Turistråd, Bredgatan 25, 221 21 Lund. Tel. 046-35 05 70.

Om några i cirkeln har tillgång till Internet kan ni dela på att göra de sökningar mellan sammankomsterna som ger er de tilläggsinformationer ni vill ha i cirkeln. Exempelvis kan ni den vägen få fram fakta om Skånes näringsliv och mängder av turistinformation. Här är några hemsidor att börja söka på:

www.skanetur.se är Skånes Turistråds hemsida med information om turistbyråer, sevärdheter, evenemang, mat & logi m.m.

www.sverige.com, klicka sedan på Skåne och därefter på alla de rubriker/länkar som finns att välja bland. En sida som ger bred information om Skåne, bl.a. kommunerna, turism, myndigheter, näringsliv..

www.skanerunt.nu innehåller en mängd uppslagsord om Skåne i bokstavsordning.

www.m.lst.se är hemsidan för Länsstyrelsen i Skåne län med samhällsfakta av olika slag.

www.skane.se är Region Skånes hemsida, också den med samhällsfakta, mest om vård och regionutveckling.

www.algonet.se/~sylve_a/slott.htm ger bra information om mängder av skånska slott och herresäten.

www.df.lth.se/~cml/scania "Skåneland på webben" är en rolig och innehållsrik lokalpatriotisk sida med många länkar, bl.a. till lokaltidningar.

<http://kulturguide/regionmuseet.m.se> är en hemsida med länkar till särskilt museer och hembygdsföreningar i Skåne.

<http://msb2.malmo.se/nils/skane/skinfo.html> är en mycket bra länksamling, skapad på Malmö stadsbibliotek, med länkar till kommuner, lokaltidningar, museer, litteratur, turistinformation och näringsliv.

www.sydsvenskan.se är exempel på adress till en av lokaltidningarna.

En resa i Skåne

Tänker ni avsluta studierna med att resa runt i Skåne, så har ni god hjälp av kapitlet Skåne är en sockerbit när ni planerar resan. Vad behöver ni förbereda? Vad vill ni se, vilka miljöer har ni blivit särskilt intresserade av?

Behöver ni skaffa informationsmaterial? Hur ska ni åka dit? Måste ni kontakta folk i förväg för att kunna göra bra studiebesök? Vad kostar alltsammans?

Vem tar reda på vad?

När ni slutar

I slutet av er studiecirkel är det värt att diskutera hur arbetet har fungerat. Motsvarade cirkeln era förväntningar? Skulle ni vilja lägga upp en annan cirkel annorlunda? Vad anser ni om boken? Skriv gärna till "Redaktören för landskapsstudier, Bilda Förlag, Box 42 053, 126 13 Stockholm" och berätta om cirkelarbetet och hur ni tycker att boken kan förbättras!

Vill ni fortsätta studierna med en annan landskapsbok eller skulle ni vilja pröva på något nytt ämne?

Frågor att samtala om

De samtalsfrågor som följer här är delvis rätt omfattande och ni kan själva välja ut dem som intresserar er mest. Och, komplettera med egna frågeställningar som ni vill diskutera!

Den skånska naturen

- Kapitlet börjar med en summering av den skånska naturens kännetecken. Hur skulle ni på motsvarande sätt vilja sammanfatta vad som kännetecknar naturen i ert eget landskap? Stämmer bilden som ges här med den bild ni tidigare har haft av Skånes natur?
- "Skånes natur är på flera sätt unik", skriver författaren. Vad tror ni han tänker på i första hand då?
- I vilka naturtyper finner man det mesta av djurlivet i Skåne? Vilka djurarter uppfattar ni som särskilt typiska för Skåne?
- Vari består det märkvärdiga med de skånska strandängarna enligt författaren?
- Texten berättar om flyttfågelsträcken och fågelskadning vid skånska insjöar. Berätta gärna för varandra om egna sådana erfarenheter.
- Östersjön är mycket känslig för miljöförändringar. Vad beror det på? Vad kan vi som enskilda konsumenterna göra för att hjälpa Östersjön att tillfriskna? Hur kan vi påverka de andra länderna runt Östersjön att minska sina utsläpp?
- Våtmarker ses ibland som ganska värdelösa områden, lämpliga att exploatera ekonomiskt genom dikning, skogsplantering och torvtäkt. Men hur tycker ni då att man ska värdera faran att många växt- och djurarter utrotas, så som skedde med t.ex. den vita storken i Skåne. Vad tror ni krävs för att utplanteringsförsöken som boken beskriver ska lyckas?
- Författaren berättar om inlandsisen som formgivare av landskapet. Vilka är de tydligaste spåren av istiderna i era hemtrakter?
- Skånes slättbygder riskerar att bli en kal "kulturstäpp" utarmad på både vilda djur och växer. Tycker ni att man ska godta en sådan utveckling för att jordbruket ska bli så effektivt som möjligt? Om inte, vad kan göras för att skydda det vilda livet på slätterna?
- Ängar och hagar hotas av kvävenedfall, skogsplantering och konstgödning. Känner ni till några ängs- och hagblommor som var vanligare förr?
- Finns det anledning att bevara den skånska skogens särprägel? Vad kan man i så fall göra för att stödja skogsägare som har bokskog och annan ädellövskog på sin mark?

- Läs om de skånska nationalparkerna. Vilken intresserar er mest? Vilka skäl finner ni för att bilda nya nationalparker? Hur skiljer sig skyddet för en sådan från naturreservatens skydd?

Genom hundra sekler

- Finner ni något som verkar vara speciellt för just Skåne i skildringen av sten- och bronsåldern?
  - Vad anser ni om sådana försök att levandegöra vår forntida historia som vikingabyn vid Foteviken (www.foteviken.se)? Ett liknande exempel i mindre skala i Skåne är vikingabyn i Hög mellan Lödde-köpinge och Kävlinge. Vilka krav tycker ni att man ska ställa på sådana anläggningar för att de inte bara ska bli enkla turistjippon?
  - Läs om utgrävningarna i Uppåkra och jämför med de mest spektakulära arkeologiska undersökningarna i era hemtrakter.
  - Varför byggdes så många stenkyrkor på så jämförelsevis kort tid i Skåne? Jämför era egna teorier med de förklaringar som ges i bokens text och i annan litteratur om skånska kyrkor.
  - Vilka funktioner fyllde klostren i det medeltida samhället? Ta gärna reda på mer om hur de olika ordnarna skiljde sig från varandra.
  - Varför grundades städer? Vad var det som avgjorde var i landskapet de grundades?
  - "Försvunna städer i Skåneland" heter en bok av K. A. Blom och J. Moen. Vilka förklaringar kan det finnas till att åtskilliga skånska städer inte blev så långlivade? Vad är det som styr orters "uppgång och fall" idag?
  - Hur tror ni vanligt folk såg på livet under medeltiden mot bakgrund av vad boken berättar om rättskipning och straff, om bristen på sjuk- och fattigvård, om krigen?
  - Skulle det vara eftersträvansvärt idag att liksom invånarna i de medeltida städerna betala förhållandevis låg skatt och då inte få någon social omvårdnad att tala om genom samhällets försorg? Eller är det bättre att betala en högre skatt och få sjukvård, sjukförsäkring, pension och äldrevård via stat och kommun?
  - Hur ställer ni er till de förklaringar som boken ger till varför adeln växte sig stark under medeltiden?
- Can samma förklaringar tillämpas på adeln i det dåvarande Sverige?
  - Under rubriken Krigseländet summeras alla krigiska förvecklingar mellan Sverige och Danmark under 1500- och 1600-talen. Vilka decennier var mest våldspräglade? Vad tror ni det var som slutgiltigt avgjorde dragkampen om Skåne?
  - Vilka likheter och skillnader ser ni mellan snapphanarna och en modern gerillarörelse?
  - Hur tror ni att de vanliga människornas livsföring påverkades av de många blodiga svensk-danska gränskrigen? Vilka drivkrafter låg bakom krigen då – och nu? Finns det krig som är berättigade?
  - Vilka åtgärder tror ni var mest effektiva för att knyta skåningarnas lojalitet till Sverige i stället för Danmark?
  - Försök att sammanfatta orsakerna till att människornas liv och arbete förändrades så mycket under just 1800-talet både på landsbygden och i städerna?
  - Försök sammanfatta vilka som var viktigast av alla de åtgärder som genomfördes för att effektivisera jordbruket i Skåne under 1800-talet. Vad menar ni skiljer Skånes jordbruk idag från det i andra delar av Sverige?
  - Vilka likheter och skillnader ser ni mellan Skåne och ert eget landskap när det gäller hur kommunikationerna till lands och sjöss utvecklades fram till modern tid.
  - Och i modern tid, vad kan satsningar på bättre kommunikationer som bygget av Öresundsbron betyda för att utveckla näringslivet?
  - Vilka var Skånes största industrier på 1800-talet? Vilka är det idag? Ser ni något tydligt samband mellan då och nu?
  - Kapitlet slutar med en text om invandringen. Vad vet ni om hur arbetskrafts- och flyktinginvandring har påverkat förhållandena i era hemtrakter? Vad har varit mest positivt och negativt?

Skånsk folkkultur

- Författaren menar att det är korsvirkeshusen, pilträden och gåsen som blivit symboler för Skåne. Instämmer ni? Vad tycker ni är typiskt skånskt?

- Är Skåne idag mer särpräglad när det gäller traditioner och kultur än många andra landskap? Vad kan det i så fall bero på?
- Hur vill ni förklara att husen förr byggdes på olika sätt, med olika material i olika delar av landet? Gårdar av korsvirke sammanbyggda till en fyrkant var vanliga i vissa delar av Skåne. Vilka hustyper var vanligast förr i era hemtrakter?
- Läs om den skånska matkulturen. Hur skiljde och skiljer den sig från mathållning i andra delar av landet?
- Minns ni från er barndom stora kalas i stil med vad som antyds i texten? Berätta för varandra om dem och vad som serverades.
- Ta reda på var gästgivargårdarna är belägna i Skåne idag. Be t.ex. turistbyråerna om hjälp. Skulle ni vilja besöka någon gästgivargård under en resa i Skåne? Vilken skånsk mat skulle ni vilja avnjuta där?
- Läs om bakgrunden till det typiskt skånska. Hur kan man på motsvarande sätt förklara vad som är typiskt för andra delar av landet?

Dialekter och ortnamn

- Är det värdefullt att bevara olika dialekter? Varför i så fall? Är vissa dialekter enligt er mening finare eller fulare och lättare eller svårare att förstå än andra?
- Hur förklarar författaren uppkomsten av de skånska målen och ortnamnen? Vad är typiskt för dem? Känner ni till något om hur dialekter och ortnamn har bildats i era hemtrakter?
- Vad tycker ni att man kan lära sig om ett landskap genom att studera ortnamnen?

Kulturliv i Skåne

- Vad tror ni det beror på att kulturlivet blommar mer rikt i vissa landsändar, som t.ex. i Skåne, än i andra?
- Vilka av de skånska författarna som nämns i kapitlet kände ni till sedan tidigare? Vad har ni läst av det som de skrivit? Diskutera vilka författare ni tycker bäst om och varför.

- Vore det roligt att låna diktsamlingar på biblioteket och läsa någon/några passande dikter vid varje cirkelsammankomst? Eller kanske ni finner det mer lockande att dela upp mellan er att läsa ett antal ”skånska” romaner och skildra dem kort vid olika sammankomster?
- Kanske går det att kombinera en rundresa i Skåne med någon sommarteatereföreställning. Rådfråga Skånes Turistråd eller de lokala turistbyråerna.
- Vad skulle ni vilja se av konst med anknytning till Skåne? Se boken s. 138–139. I påsktid ordnas konstveckor på Österlen (se boken s. 154) och Krapperup (s. 190). Är det någon av konstnärerna med Skåneförankring som intresserar er särskilt?

Skåne är en sockerbit

- Författaren har delat upp Skåne i fem delar. Blir det lättare så att överblicka alla sevärdheter tycker ni? Är det någon del som lockar er särskilt?
- Försök att beskriva vilka ni tycker är de största sevärdheterna inom de fem områdena, före och efter att ni läst texten. Reflexioner?
- Vad lockar er mest av slott, kyrkor, stadsmiljöer, minnesmärken för historiska händelser, gravfält och andra fornminnen, museer, gästgiverier, evenemang, vackra naturscenerier, stränder...?
- Saknas några skånska sevärdheter som ni gärna skulle vilja veta mer om? Hur kan ni dela upp mellan er att skaffa information om dessa platser?
- Hur mycket tycker ni att kunskaper om en ort eller plats historia berikar upplevelserna under en resa?
- Vad kan man lära sig om en stad genom att studera dess bebyggelse från skilda epoker?
- Gör med ledning av tipsen i kapitlet en plan för en egen resa för cirkeln i Skåne. Kan ni enas om vad som är mest värt att se och uppleva?
- Till sist, vilken bild hade ni av landskapet Skåne i början av studierna och hur har den bilden förändrats?

Bilda Förlag, Box 42 053, 126 13 Stockholm, Tel. 08-709 04 00
Får kopieras fritt
ISBN 91-574-7510-5